

13 Οκτωβρίου, 1995

[ΝΙΚΗΤΑΣ, Δ/στής]

ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 146 ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΒΕΛΤΙΩΣΕΩΣ ΓΕΡΙΟΥ ΚΑΙ ΑΛΛΟΙ,

Αιτητές,

v.

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ, ΜΕΣΩ
ΥΠΟΥΡΓΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ,

Καθ' ου η αίτηση.

(Υπόθεση Αρ. 168/93)

Προσφυγή βάσει του Άρθρου 146 του Συντάγματος — Έννομο συμφέρον — Έννομο συμφέρον αρχών τοπικής αυτοδιοίκησης — Υφίσταται επί προσβολής κοινού συμφέροντος — Το συμφέρον ανήκει στην αρχή όχι στα μέλη της.

5

Διοικητικό Δίκαιο — Ιεραρχική προσφυγή — Αρμοδιότητα του επιλαμβανόμενου της προσφυγής οργάνου — Κακή η άσκησή της στην κριθείσα περίπτωση από το Υπουργικό Συμβούλιο — Πλάγη.

10

Οι αιτητές προσέφυγαν, τόσο ως Συμβούλιο Βελτιώσεως όσο και ως μέλη αυτού προσωπικά, κατά της απόφασης των καθ'ων η αίτηση η οποία, κατόπιν ιεραρχικής προσφυγής της ενδιαφερομένης εταιρείας, έδιδε τελικά άδεια να διενεργηθούν οι επιδιωκόμενες προσθήκες και μετατροπές στο τουβλοποιείο της εταιρείας στο Γεφι.

15

Το Ανώτατο Δικαστήριο, ακυρώνοντας την επίδικη απόφαση, αποφάσισε ότι:

20

1. Κάθε αρχή τοπικής αυτοδιοίκησης έχει από το νόμο γενικές και ειδικές αρμοδιότητες να επιμελείται των τοπικών υποθέσεων. Στην υπόθεση *Δήμος Έγκωμης ν. Δημοκρατίας* έγινε δεκτό ότι όταν Δήμος δεν τελεί σε ιεραρχική σχέση με τη διοίκηση αναφορικά με την άσκηση ορισμένης αρμοδιότητας "σαν ο κατ' εξοχήν διαχειριστής των τοπικών υποθέσεων και συμφερόντων έχει την

ευχέρεια να αντιδικήσει με την κεντρική διοίκηση για την προστασία τους. Όπως ακριβώς ο ιδιώτης που αισθάνεται αδικημένος από απόφαση της αρμόδιας αρχής”.

Η ενδιάμεση απόφαση στην υπόθεση *Πυργών*, αποδέχθηκε την ύπαρξη έννομου συμφέροντος κοινότητας να επιδιώξει ακύρωση άδειας λατόμευσης, που θα είχε αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον και κατ’ επέκταση στην υγεία και τη ζωή των κατοίκων. Ωστόσο το δικαστήριο (Πικής Δ., όπως ήταν τότε) ήταν απρόθυμο να διευρύνει την έννοια του έννομου συμφέροντος για να περιλάβει συνδέσμους προσώπων και ενώσεις. 5
10

Το δικαστήριο βάσισε τη σκέψη του και στο άρθρ. 7.1 του Συντάγματος, που προστατεύει το δικαίωμα ζωής και σωματικής ακεραιότητας. 15

Το Συμβούλιο Βελτιώσεως Γερίου (αιτητής 1) έχει έννομο συμφέρον να προσβάλει με προσφυγή την επίδικη πράξη. Δεν ισχύει όμως το ίδιο για τους αιτητές 2 μέχρι 7. Από τα στοιχεία δεν φαίνεται ούτε προβλήθηκε σχετικός ισχυρισμός ότι οποιοσδήποτε από αυτούς έχει την ιδιότητα του περίοικου, που θα μπορούσε να αποτελέσει τη βάση νομιμοποίησής τους. 20

2. Ο έλεγχος της νομιμότητας πράξης από το ιεραρχικά ανώτερο όργανο αποτελεί ίσως την πρώτη μέριμνα του. 25

Αναντίρρητα εδώ το Υπουργικό Συμβούλιο έλαβε υπόψη καθετί που αφορούσε την αίτηση επανεξέτασης καθώς και το αποτέλεσμα της. Δεν φαίνεται όμως να το απασχόλησε καθόλου το θέμα κατά πόσον υπήρχε νέα τροποποιημένη απόφαση ως αποτέλεσμα της επανεξέτασης με βάση πρόσθετα στοιχεία. Εν πάση περιπτώσει φαίνεται, ότι το Υπουργικό Συμβούλιο έλαβε υπόψη πραγματικές και νομικές προϋποθέσεις που δεν έπρεπε, υποπίπτοντας έτσι σε πλάνη. Η πλάνη, όπως συνάγεται από την επίδικη απόφαση στην οποία ρητά αναφέρεται η πρόταση προς το Υπουργικό Συμβούλιο και το Σημείωμα, επηρέασαν τη λήψη της. 30
35

Η προσφυγή επιτυγχάνει χωρίς έξοδα.

Αναφερόμενες υποθέσεις:

Χαράλαμπος v. Δημοκρατίας (1991) 4 Α.Α.Δ. 2848,

Simonis a.o. v. Improvement Board of Latsia (1984) 3 C.L.R. 109,

4 Α.Α.Δ. Συμβ. Βελτιώσεως Γερίου κ.ά. ν. Δημοκρατίας

Pantelouris a.o. v. Council of Minister (1985) 3 C.L.R. 852,

Κοινότητα Πυργών κ.ά. ν. Δημοκρατίας κ.ά. (1992) 4 Α.Α.Δ. 223,

5 *Δήμος Έγκωμης ν. Δημοκρατίας (1994) 4 Α.Α.Δ. 1893,*

Απόφαση Συμβουλίου της Επικρατείας Αρ. 370/1982,

10 *Οικονομίδης ν. Επιτροπής Δημόσιας Υγείας Κάτω Ακουρδάλιας κ.ά. (1990) 3 Α.Α.Δ. 928,*

Tsouloftas a.o. v. Republic (1983) 3 C.L.R. 426.

Προσφυγή.

15

Προσφυγή εναντίον της απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου ημερ. 27/11/92, με την οποία είχε αποδεχθεί με την υπό αναθεώρηση απόφασή του την ιεραρχική προσφυγή των ενδιαφερομένων μερών για προσθήκες και μετατροπές σε αδειούχο τουβλοποιείο ιδιοκτησίας των ενδιαφερομένων στο Γέρι.

20

Α. Σ. Αγγελίδης, για τους Αιτητές.

25

Γ. Παπαϊωάννου, Δικηγόρος της Δημοκρατίας, για το Καθ' ου η αίτηση.

Αλ. Αλεξάνδρου για Τ. Παπαδόπουλο, για τα Ενδιαφερόμενα μέρη.

Cur. adv. vult.

30

ΝΙΚΗΤΑΣ, Δ.: Στο δικαστήριο προσφεύγει το Συμβούλιο Βελτιώσεως Γερίου ως τοπική αρχή της κοινότητας αυτής. Οι αιτητές 2 μέχρι 7 είναι μέλη του και κάτοικοι Γερίου. Και προσφεύγουν με αυτή τη διπλή τους ιδιότητα. Επιδιώκεται από κοινού η ακύρωση απόφασης του καθού η αίτηση Υπουργικού Συμβουλίου ημερ. 27/11/92. Το Συμβούλιο είχε αποδεχθεί με την υπό αναθεώρηση απόφαση του την ιεραρχική προσφυγή της εταιρείας Μέλιος & Παφίτης Λτδ. (εφεξής οι ενδιαφερόμενοι) για προσθήκες και μετατροπές σε αδειούχο τουβλοποιείο ιδιοκτησίας των ενδιαφερομένων στο Γέρι. Με την ίδια απόφαση εξουσιοδοτήθηκε η Πολεοδομική Αρχή, που στην προκείμενη περίπτωση είναι ο Διευθυντής του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως, να εκδώσει την αιτούμενη άδεια με οποιουσδήποτε όρους έκρινε επιβεβλημένους.

40

Το εργοστάσιο των ενδιαφερομένων λειτουργεί νόμιμα από το 1978. Σήμερα το πολεοδομικό καθεστώς είναι διάφορο εκείνου που ίσχυε κατά την ανέγερση του. Βρίσκεται στην πολεοδομική ζώνη Γα4 που εφαρμόστηκε με την Α.Δ.Π. αρ. 1935 από 1/12/90. Και εντάσσεται στο Τοπικό Σχέδιο Μείζονος Λευκωσίας. Απαγορεύεται πλέον η εγκατάσταση βιομηχανιών. Όπως αναφέρεται στο Σημείωμα, που συνοδεύει σχετική πρόταση του Υπουργείου Εσωτερικών προς το Υπουργικό Συμβούλιο, το εργοστάσιο συνορεύει (χρησιμοποιείται η λέξη εφάπτεται) με την οικιστική ζώνη Λατσιών, αλλά κείται σε μεγάλη απόσταση της αντίστοιχης ζώνης Γερίου. Σύμφωνα όμως με το παραπάνω πολεοδομικό σχέδιο μπορεί, κατ' εξαίρεση, να επιτραπεί η επέκταση μέχρι 10% του όγκου υφιστάμενης βιομηχανίας υπό τον όρο πως η μεταβολή δεν προκαλεί οχληρία και υπό κάποιες άλλες προϋποθέσεις μεταξύ των οποίων και η τήρηση του συντελεστή δόμησης και ποσοστού κάλυψης (βλέπε επιστολή ημερ. 4/3/91 της Πολεοδομίας προς τους ενδιαφερομένους).

Στις 12/7/91 οι ενδιαφερόμενοι αποτάθηκαν για πολεοδομική άδεια. Η αίτηση αφορούσε στην πραγματικότητα μετατροπές. Δεν αμφισβητείται πως το αποτέλεσμα των προτεινόμενων αλλαγών θα επέφερε ελάττωση των μεγεθών των υφιστάμενων κτιρίων. Το εμβαδό του εργοστασίου από 9928 τ.μ. θα κατέληγε σε 5960 τ.μ. Ενώ ο όγκος του θα μειωνόταν από 45.500 κ.μ. σε 35177 κ.μ. Ο συντελεστής δόμησης δε θα έμενε ανεπηρέαστος. Η μείωση, αν πραγματοποιούνταν τα σχέδια των ενδιαφερομένων, θα ήταν γύρω στο 40%. Απώτερος στόχος, όπως πληροφορήσαν εγγράφως την Αρχή οι ενδιαφερόμενοι, ήταν η αντικατάσταση των κλιβάνων του εργοστασίου με σύγχρονο τεχνολογικό εξοπλισμό που θα συνέτεινε στην αποφυγή μόλυνσης του περιβάλλοντος (βλέπε επιστολή ημερ. 26/8/91).

Η Πολεοδομική Αρχή δεν έστερξε να ικανοποιήσει το αίτημα για τους λόγους που ανέπτυξε στην απορριπτική της απόφαση ημερ. 7/10/91 (παράρτημα Β στην αίτηση). Προβλήθηκε ότι:

1. Και με τη σμίκρυνση των μεγεθών θα εξακολουθούσε να υπάρχει υπερβαση του ποσοστού δόμησης που ισχύει για τη Ζώνη Γα4.

2. Η λειτουργία της βιομηχανίας αυτής προκαλεί οχληρία στην οικιστική ζώνη Κα8 που καλύπτει περιοχή του Δήμου Λατσιών με την οποία το εργοστάσιο "εφάπτεται" (είναι δική τους λέξη), όπως και στη ζώνη Γα4.

3. Το τουβλοποιείο είναι ορατό από τους δρόμους πρωταρχικής σημασίας που προβλέπει το σχέδιο για την περιοχή με αποτέλεσμα να επηρεάζεται μεταξύ άλλων και η αισθητική της και

5 4. Η προσπέλαση στα υποστατικά είναι από δίοδο πλάτους 16 ποδιών αντί 20 ποδιών, όπως προβλέπει ο Καν. 15B των περί Οδών και Οικοδομών Κανονισμών.

10 Η απόφαση υπέκειτο στην ιεραρχική προσφυγή του άρθρ. 31 του περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας Νόμου αρ. 90/72. Όντως οι ενδιαφερόμενοι άσκησαν μέσω του τότε δικηγόρου τους προσφυγή στο Υπουργικό Συμβούλιο στην οποία αναπτύχθηκε λεπτομερειακά η υπόθεσή τους. Στη συνέχεια ο Γενικός Διευθυντής του Υπουργείου Εσωτερικών (Γενικός Διευθυντής) ζήτησε 15 τις απόψεις άλλων τμημάτων από διάφορα υπουργεία. Το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως επανέλαβε ουσιαστικά τις απόψεις για τις οποίες αρνήθηκε τη χορήγηση της αιτούμενης άδειας (επιστολή ημερ. 28/1/92). Ο Έπαρχος Λευκωσίας έδωσε μία σιβυλλική απάντηση. Συμφώνησε πρώτα πως "οι δραστικές μειώσεις των μεγεθών του τουβλοποιείου με την εισαγωγή νέας τεχνολογίας αποτελούν ισχυρά στοιχεία που συνηγορούν στην 20 έγκριση της αίτησης αντί της παραμονής του εργοστασίου ως έχει". Αλλά πρόσθεσε ότι επειδή οι δύο επηρεαζόμενοι Δήμοι (Γερίου και Λατσιών) προβάλλουν ένσταση δημιουργείται "σοβαρό πρόβλημα και τείνω να συνηγορήσω προς την άποψη της απόρριψης της αίτησης" (επιστολή ημερ. 5/6/92).

30 Προηγουμένως, στις 2/4/92 οι ενδιαφερόμενοι έγραψαν στο Γενικό Διευθυντή, χωρίς στην πραγματικότητα να προωθούν τίποτε το καινούργιο, και ζήτησαν την παρέμβαση του Υπουργείου του για ουσιαστικά "επανεξέταση" του προβλήματος τους. Η επιστολή διαβιβάστηκε μαζί με κάποιες προκαταρκτικές απόψεις του Τμήματος Πολεοδομίας που δόθηκαν γραπτώς προς τους ενδιαφερομένους στις 4/3/91 και ζητήθηκε από την Πολεοδομική Αρχή να τοποθετηθεί. Η απάντηση, ημερ. 21/5/92, ήταν και πάλιν αρνητική και στηρίχθηκε στην ίδια αιτιολογία: ότι το εργοστάσιο αποτελούσε πηγή οχληρίας, ενώ παράλληλα θα υπήρχαν οι παραβιάσεις του νόμου και των κανονισμών που είχαν ήδη επισημανθεί στην παλαιότερη αλληλογραφία. 40

Στις 11/5/92 ο αρχιτέκτονας των ενδιαφερομένων έγραψε εκ μέρους τους στην Πολεοδομική Αρχή προσδιορίζοντας αριθμητικά τις μειώσεις που θα επέφεραν οι νέες προτεινόμενες αλλαγές. Βασικά τα νέα σχέδια, που συνυποβλήθηκαν, πρόβλεπαν για πε-

ραιτέρω μείωση του συντελεστή δόμησης έτσι ώστε να βρίσκεται μέσα στα νόμιμα πλαίσια (από 0.138:1 σε 0.10: 1). Υπέβαλε επίσης πληροφοριακά φυλλάδια των κατασκευαστών των κλιβάνων που θα εγκαθιστούσαν οι ενδιαφερόμενοι αν εγκρινόταν η αίτηση τους. Στις 29/6/92 η Πολεοδομική Αρχή πληροφόρησε το Υπουργείο Εσωτερικών ότι επανεξέτασε την αίτηση στο πλαίσιο της επιστολής του αρχιτέκτονα, αλλά την απέρριψε για τους ίδιους ακριβώς λόγους που περιέχει η απόφαση της 7/10/91 πλην εκείνου που αφορά στο συντελεστή δόμησης (το κείμενο της νέας απόφασης που φέρει ημερ. 26/6/92 είναι Παράρτημα Στ στην αίτηση).

Το Υπουργείο Γεωργίας και Φυσικών Πόρων, ύστερα από επιτόπια έρευνα, τοποθετήθηκε ευνοϊκά απέναντι στο αίτημα για αντικατάσταση των κλιβάνων το οποίο και σύστησε αφού "Διαπιστώθηκε πραγματική ανάγκη εκσυγχρονισμού του εργοστασίου με βάση τα νέα δεδομένα" (βλέπε επίστολή ημερ. 13/10/92). Επίσης θετική στάση τήρησε και το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων υπό τον όρο δημιουργίας ζώνης απομόνωσης γύρω από τα υποστατικά (επιστολή ημερ. 26/10/92). Αργότερα ο Δήμος Λατσιών απέσυρε τις επιφυλάξεις και ενστάσεις που είχε προηγουμένως νοουμένου ότι τα νέα μηχανήματα θα είχαν ως αποτέλεσμα την άρση της οχληρίας από καπνούς, σκόνης κ.λ.π.

Η πρόταση του Υπουργείου Εσωτερικών σχετικά με τη λήψη απόφασης στην εκκρεμούσα μέχρι τότε ιεραρχική προσφυγή υποβλήθηκε στις 24/11/92 και συνοδεύθηκε από αναλυτικό σημείωμα που εξηγεί τα γεγονότα και θα μπορούσε να πει κανείς κάθε πτυχή της υπόθεσης. Στηριζόμενο σε αυτά τα στοιχεία το Υπουργικό Συμβούλιο πήρε στις 27/11/92 την απόφαση, που είναι τώρα αντικείμενο της προσφυγής.

Προέχει η εξέταση της προδικαστικής ένστασης του καθού η αίτηση και των ενδιαφερομένων: ότι, συγκεκριμένα, οι αιτητές δεν έχουν υπό οποιαδήποτε ιδιότητα την οποία επικαλούνται έννομο συμφέρον να προσβάλουν την επίδικη απόφαση. Ο λόγος που προβλήθηκε είναι ότι κανένας από αυτούς δεν έχει την ιδιότητα του παρόδιου ιδιοκτήτη ή του περίοικου, προϋπόθεση που έθεσε η νομολογία για τη δυνατότητα προσβολής μιας τέτοιας πράξης από τρίτους που δεν είναι άμεσα εμπλεκόμενοι. Για υποστήριξη αυτής της θέσης έγινε επίκληση στην απόφαση του Αρτεμίδα, Δ. στην **Σοφούλα Χαραλάμπους ν. Δημοκρατίας** (1991) 4 Α.Α.Δ. 2848.

Η έλλειψη έννομου συμφέροντος θίγεται και από άλλη οπτική

γωνία. Όπως έχει η σχετική εισήγηση, με βάση τα γεγονότα οι αιτητές δεν υφίστανται βλάβη από την παραχώρηση άδειας, αλλά ωφελούνται από την ελάττωση των μεγεθών, την αντικατάσταση των κλιβάνων και τον συνακόλουθο περιορισμό των ρυπάνσεων.

5

Με στήριγμα τις αποφάσεις **Σιμόνης & Άλλος ν. Συμβουλίου Βελτιώσεως Λατσιών** (1984) 3 Α.Α.Δ. 109, **Παντελούρης ν. Υπουργικού Συμβουλίου** (1985) 3 Α.Α.Δ. 852 και **Κοινότητα Πυργών & Άλλοι ν. Δημοκρατίας** (1992) 4 Α.Α.Δ. 223, οι αιτητές πρόβαλαν τη θέση ότι νομιμοποιούνται να ζητήσουν θεραπεία με αίτηση ακυρώσεως για ζημιολόγους βιομηχανικές δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα στα εδαφικά όρια της κοινότητας. Την υποστηρίζουν περαιτέρω και με παραπομπές στο σύγγραμμα του Κώστα Σ. Ρέμελη "Η Προστασία του Περιβάλλοντος από τις Βιομηχανίες και Βιοτεχνικές Εγκαταστάσεις" (1989), στις σελ. 192 και 193. Ο συγγραφέας αναφέρει:

10

15

20

"Σύμφωνα με τη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης στην περιφέρεια των οποίων πρόκειται να εγκατασταθούν και να λειτουργήσουν βιομηχανικές επιχειρήσεις νομιμοποιούνται να προσβάλουν τις σχετικές άδειες με αίτηση ακυρώσεως, αφού έχουν για το σκοπό αυτό "πρόδηλο έννομο συμφέρον" (Σ.Ε. 312/83 και Σ.Ε. 1918, 3456/79, 1615/88)

25

30

Υποστηρίχθηκε περαιτέρω ότι η νομιμοποίηση καλύπτει ακόμη και την περίπτωση κοινότητας η οποία επηρεάζεται από ρυπογόνες βιομηχανίες εγκατεστημένες σε άλλη γειτονική κοινότητα. Την άποψη εκφράζει και υποστηρίζει ο συγγραφέας στη σελ. 193 του ίδιου βιβλίου.

35

Η ύπαρξη έννομου συμφέροντος των αιτητών 2 μέχρι 7 βασίστηκε κυρίως σε περικοπή του βιβλίου της Γ. Σιούτη "Η συνταγματική κατοχύρωση της προστασίας του περιβάλλοντος" (1985) σελ. 82 και 83. Παρατηρώ όμως ότι έννομο συμφέρον αναγνωρίστηκε από αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας σε ενώσεις προσώπων ή συλλόγους.

40

Κάθε αρχή τοπικής αυτοδιοίκησης έχει από το νόμο γενικές και ειδικές αρμοδιότητες να επιμελείται των τοπικών υποθέσεων. Στην υπόθεση **Δήμος Έγκωμης ν. Δημοκρατίας** (1994) 4 Α.Α.Δ. 1893, έγινε δεκτό ότι όταν Δήμος δεν τελεί σε ιεραρχική σχέση με τη διοίκηση αναφορικά με την άσκηση ορισμένης αρμοδιότητας "σαν ο κατ' εξοχήν διαχειριστής των τοπικών υποθέσεων και

συμφερόντων έχει την ευχέρεια να αντιδικήσει με την κεντρική διοίκηση για την προστασία τους. Όπως ακριβώς ο ιδιώτης που αισθάνεται αδικημένος από απόφαση της αρμόδιας αρχής".

Η ενδιάμεση απόφαση στην υπόθεση *Πυργών*, ανωτέρω, ημερ. 9/11/91, αποδέχθηκε την ύπαρξη έννομου συμφέροντος κοινότητας να επιδιώξει ακύρωση άδειας λατόμευσης, που θα είχε αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον και κατ' επέκταση στην υγεία και τη ζωή των κατοίκων. Ωστόσο το δικαστήριο (Πικής Δ., όπως ήταν τότε) ήταν απρόθυμο να διευρύνει την έννοια του έννομου συμφέροντος για να περιλάβει συνδέσμους προσώπων και ενώσεις. 5 10

"Η αναγνώριση του δικαιώματος για προστασία του περιβάλλοντος δεν απαιτύνει τις προϋποθέσεις που θέτει η παράγραφος 2 του άρθρ. 146 για προσφυγή στο δικαστήριο, δηλαδή άμεσο δυσμενή επηρεασμό υφιστάμενου προσωπικού συμφέροντος. Το συμφέρον το οποίο η Χωρική Αρχή προασπίζεται είναι το κοινό συμφέρον των κατοίκων της κοινότητας η προστασία του οποίου επαφίεται στην τοπική αρχή, καθώς και το συμφέρον της κοινότητας για κοινοφελή ανάπτυξη. Αντίθετα οι συνδέσμοι, οργανώσεις και επιτροπές που έχουν συνενωθεί ως διάδικοι δεν έχουν ιδιαίτερο συμφέρον το οποίο νομιμοποιούνται να προστατεύσουν με προσφυγή στο δικαστήριο." 15 20

Το δικαστήριο βάσισε τη σκέψη του και στο άρθρ. 7.1 του Συντάγματος, που προστατεύει το δικαίωμα ζωής και σωματικής ακεραιότητας. Αναφέρει σχετικά η απόφαση: 25

"Κρίνω ότι το δικαίωμα της ζωής που κατοχυρώνεται από το άρθρο 7.1 του Συντάγματος δεν περιορίζεται στην προστασία της ύπαρξης, αλλά επεκτείνεται και στις βασικές προϋποθέσεις για την επιβίωση του ανθρώπου στο χώρο όπου διαβιεί. Δε θα διερευνήσω, διότι δεν είναι αναγκαίο για τους σκοπούς αυτής της υπόθεσης, τις διαστάσεις ή προεκτάσεις του δικαιώματος. Διαπιστώνω όμως ότι κάτοικος κοινότητας έχει λόγο στη διαμόρφωση του φυσικού περιβάλλοντος στο οποίο διαβιεί, το οποίο, εφόσον είναι κοινό σε όλους τους κατοίκους της κοινότητας, μπορεί να προασπισθεί συλλογικά από την κοινοτική αρχή η οποία τους εκπροσωπεί." 30 35

Υπέρ της άποψης αυτής συνηγορεί η Γ. Σιούτη στο βιβλίο της στη σελ. 68. Ο Δ. Σ. Νίκας "Η νομική προβληματική της προστασίας του περιβάλλοντος", 1985, αναφέρει ότι η υποχρέωση προστασίας του περιβάλλοντος εμπερικλείει "την προστασία 40

του ανθρώπου, ως είδος και ως άτομο" (σελ. 257). Στο ίδιο βιβλίο στη σελ. 242 γίνεται ανάλυση των στοιχείων που συνιστούν το έννομο συμφέρον και αναφέρει την υπόθεση ΣΕ 370/1982, που ήταν στο σημείο αυτό πανομοιότυπη με την κρινόμενη. Τη

5 συνοψίζει ο συγγραφέας ως εξής:

"Το δικαστήριο δέχτηκε έννομο συμφέρον των κατοίκων κοινότητας στην περιφέρεια της οποίας λειτουργούσε εργοστάσιο, να προσβάλλουν την άδεια επέκτασης του εργοστασίου, ισχυριζόμενοι ότι λόγω της επέκτασης, θα υποβαθμιζόταν το περιβάλλον της περιοχής."

10

Με όλα αυτά υπόψη καταλήγω ότι το Συμβούλιο Βελτιώσεως Γερίου (αιτητής 1) έχει έννομο συμφέρον να προσβάλει με προσφυγή την επίδικη πράξη. Δεν ισχύει όμως το ίδιο για τους αιτητές 2 μέχρι 7. Από τα στοιχεία δε φαίνεται ούτε προβλήθηκε σχετικός ισχυρισμός ότι οποιοσδήποτε από αυτούς έχει την ιδιότητα του περιόικου, που θα μπορούσε να αποτελέσει τη βάση νομιμοποίησής του: **Γεώργιος Οικονομίδης ν. Επιτροπής Δημόσιας Υγείας Κάτω Ακουφάλιας & Άλλη** (1990) 3 Α.Α.Δ. 928. Σχετική είναι και η παρακάτω περικοπή από τα Πορίσματα του Σ.τ.Ε. 1929-1959 σελ. 262:

15

20

"Τα μέλη των νομικών προσώπων ή οι διοικούντες ταύτα δεν δύναται να ασκήσουν αίτησιν ακυρώσεως κατά πράξεως αφορώσης μεν εις το νομικόν πρόσωπον μη θιγούσης όμως και προσωπικώς ταύτα."

25

Έτσι οι προσφυγές των αιτητών 2 μέχρι και 7 απορρίπτονται για έλλειψη έννομου συμφέροντος, αλλά δεν επιδικάζονται έξοδα.

30

Προχωρώ στις εισηγήσεις του αιτούντος Συμβουλίου που θίγουν την ουσία της υπόθεσης και που προβλήθηκαν σαν λόγοι ακύρωσης. Οι εισηγήσεις αυτές έχουν σαν άξονα την άποψη του δικηγόρου των αιτητών πως το Υπουργικό Συμβούλιο δεν έχει από το νόμο πρωτογενείς εξουσίες κατά την εξέταση ιεραρχικών προσφυγών. Κατά συνέπεια δεν μπορούσε να αξιολογήσει στοιχεία υστερογενή της απόφασης. Έτσι οι απόψεις των διαφόρων τμημάτων όπως και του Δήμου Λατσιών που είχε μία γενικά ευνοϊκή στάση απέναντι στην αίτηση ήταν στοιχεία εξωγενή. Εξωγενή χαρακτηρίστηκαν και όλα τα στοιχεία που περιστοιχίζουν την αίτηση του ενδιαφερομένου για επανεξέταση της 12/5/92 που απορρίφθηκε από την Πολεοδομική Αρχή στις 25/6/92. Υποστηρίχθηκε ότι παράνομα και πεπλανημένα το καθού έλαβε υπόψη

35

40

το Σημείωμα του Υπουργείου Εσωτερικών που περιείχε τα στοιχεία αυτά. Υποστηρίχθηκε περαιτέρω ότι η επανεξέταση οδήγησε σε νέα απόφαση με αποτέλεσμα να χάσει την εκτελεστικότητα της η απόφαση κατά της οποίας ασκήθηκε ιεραρχική προσφυγή. Η νέα αυτή πράξη δεν προσβλήθηκε από τους ενδιαφερόμενους με αποτέλεσμα η ιεραρχική τους προσφυγή, που εκκρεμούσε στο Υπουργικό Συμβούλιο, να μείνει χωρίς αντικείμενο. 5

Χρειάζεται εδώ μία διευκρίνιση. Διαφοροποιούνται πιστεύω τα γεγονότα που είχαν προκύψει από την έρευνα που διεξήγαγε το Υπουργικό Συμβούλιο, όπως οι διάφορες απόψεις που πήρε, προτού καταλήξει σε απόφαση έστω και αν ήταν μεταγενέστερες της απόφασης από εκείνη που έχουν απευθείας σχέση με την επανεξέταση της υπόθεσης από την Πολεοδομική Αρχή. Έχω την άποψη ότι στην έκταση αυτή το Υπουργικό Συμβούλιο έδρασε μέσα στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων του όπως τις καθορίζει το άρθρ. 31 (2) του νόμου που προβλέπει ειδικά για την ιεραρχική προσφυγή κατά των πολεοδομικών αποφάσεων: 10

"Οσάκις υποβάλλεται ιεραρχική προσφυγή δυνάμει του εδαφίου (1), το Υπουργικόν Συμβούλιον δύναται να επιτρέψη ή να απορρίψη ταύτην, ή να ακυρώση ή τροποποιήση οιονδήποτε μέρος της αποφάσεως ανεξαρτήτως του εάν η απόφασις αφορά εις το μέρος τούτο ή μη, δύναται δε να επιληφθή της αιτήσεως ως εάν αύτη είχε το πρώτον υποβληθή εις τούτο." 20 25

Η φράση "δύναται δε να επιληφθή της αιτήσεως ως εάν αύτη είχε το πρώτον υποβληθή εις τούτο" παρέχει σαφή δικαιοδοτική εξουσία στο όργανο, που του επιτρέπει και την εξέταση μεταγενέστερων της προσφυγής στοιχείων. 30

Έτσι αν το θέμα έμενε σε όσα η έρευνα του Υπουργικού Συμβουλίου έφερε σε φως, η κριτική που ασκήθηκε για τη λήψη υπόψη των στοιχείων αυτών θα ήταν αδικαιολόγητη. Εξακολουθεί όμως υφιστάμενο το θέμα της απόφασης της Πολεοδομικής Αρχής ημερ. 25/6/92. Απαντώντας στους ισχυρισμούς των αιτητών στο σημείο αυτό ο δικηγόρος της Δημοκρατίας είπε ότι δε χωρούσε πλάνη διότι, όπως φαίνεται από το Σημείωμα, το Υπουργικό Συμβούλιο ενημερώθηκε πλήρως για την αίτηση της 12/5/92, την πορεία και την κατάληξη της. Και παραθέτοντας απόσπασμα από την απόφαση *Ανδρέας Τσουλόφτας & Άλλοι ν. Δημοκρατίας* (1983) 3 Α.Α.Δ. 426 (σελ. 431), υπέβαλε ότι το Υπουργικό Συμβούλιο επιλαμβάνεται της υπόθεσης ως διοικητικό όργανο χωρίς να έχει τις εξουσίες που ασκεί το Ανώτατο 35 40

Δικαστήριο κάτω από το άρθρ. 146 του Συντάγματος ή άλλες εξουσίες οιωνεί δικαστικές. Η δικηγόρος των ενδιαφερόμενων δεν καταπιάστηκε με το σημείο αυτό.

- 5 Φυσικά ο έλεγχος της νομιμότητας πράξης από το ιεραρχικά ανώτερο όργανο αποτελεί ίσως την πρώτη μέριμνα του: Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου" Επαμεινώνδα Σηπλιωτόπουλου, 6η έκδοση (1993) σελ. 248, παράγρ. 252. Επομένως στιδήποτε συνάπτεται με την έννοια αυτή εμπίπτει στην ακτίνα δικαιοδοσίας του οργάνου.

- 10 Αναντίρρητα εδώ το Υπουργικό Συμβούλιο έλαβε υπόψη καθετί που αφορούσε την αίτηση επανεξέτασης καθώς και το αποτέλεσμα της. Δε φαίνεται όμως να το απασχόλησε καθόλου το θέμα κατά πόσον υπήρχε νέα τροποποιημένη απόφαση ως αποτέλεσμα της επανεξέτασης με βάση πρόσθετα στοιχεία. Εν πάση περιπτώση φαίνεται, για να μη πω πως είναι βέβαιο, ότι το Υπουργικό Συμβούλιο έλαβε υπόψη πραγματικές και νομικές προϋποθέσεις που δεν έπρεπε, υποπίπτοντας έτσι σε πλάνη. Η πλάνη, 15 όπως συνάγεται από την επίδικη απόφαση στην οποία ρητά αναφέρεται η πρόταση προς το Υπουργικό Συμβούλιο και το Σημείωμα, επηρέασαν τη λήψη της. Γιαντό και την ακυρώνω σύμφωνα με το άρθρ. 146.4(β) του Συντάγματος. Δεν επιδικάζω έξοδα.

Η προσφυγή επιτυγχάνει χωρίς έξοδα.